

Speekselklieren

De inhoud van deze folder komt uit onze ETZ behandelwijzer app. Daarom kan het zijn dat sommige verwijzingen in deze folder niet juist zijn omdat zij naar een mogelijkheid in de app verwijzen. Om de informatie zo goed mogelijk te kunnen bekijken is het downloaden van onze app via de app store of google play store aan te raden. Deze app is gratis.

Welkom

Welkom

In deze app lees je welke speekselkieren er zijn, welke problemen zij kunnen opleveren en hoe deze behandeld kunnen worden.

Meer informatie over: ETZ

Het ETZ is een topklinisch opleidingsziekenhuis en traumacentrum. Met drie locaties in Tilburg en Waalwijk is ETZ hét ziekenhuis voor alle inwoners van de regio Midden-Brabant, maar ook (ver) daarbuiten.

Omdat iedere patiënt uniek is, bieden we zorg op maat. Wij gaan in gesprek met patiënten over wat zij voelen, denken en vinden. 'Oog voor jou' noemen we dat.

Zo helpen we patiënten om samen met hun specialist de best passende behandeling te kiezen. Op deze wijze leveren wij onze patiënten zorg die Buitengewoon is.

Speekselklieren

Wat zijn speekselklieren?

Speeksel is nodig om de slijmvliezen van mond en keel vochtig te houden.

Meer informatie over: Wat zijn speekselklieren?

Speeksel speelt ook een belangrijke rol in de voedselverwerking (vergemakkelijkt het slikken) en vertering. Bovendien draagt het bij tot het voorkomen van infecties in de mond/keelholte. De speekselklier bestaat uit ontelbare kleine eenheden die uitmonden in steeds groter wordende afvoergangen.

De lippen, tong en mond-keelholte bevatten talrijke kleine speekselkliertjes. Daarnaast zijn er nog drie grote speekselklieren die aan beide kanten van het gezicht liggen.

De oorspeekselklier (glandula parotidea)

Deze speekselklier ligt vlak onder de huid en voor beide oren. De oorspeekselklieren zijn de grootste speekselklieren. Hij reikt tot net achter de kaakhoek. Door deze klier loopt de aangezichts zenuw (nervus facialis) die verantwoordelijk is voor alle bewegingen van het gelaat, zoals lachen of boos kijken.

Afwijkingen in de oorspeekselklier kenmerken zich voornamelijk door zwelling, soms gecombineerd met pijn.

De onderkaakspeekselklier (glandula submandibularis)

Deze speekselklier ligt onder de kaakrand rechts en links.

De tongspeekselklier (glandula sublingualis)

Deze ligt onder de tong en maakt speeksel aan tijdens het eten. Dit speeksel komt via afvoergangen in de mond.

Afwijkingen van de speekselklieren

De volgende afwijkingen kunnen voorkomen van de speekselklieren.

Meer informatie over: Afwijkingen van de speekselklieren

De volgende afwijkingen kunnen voorkomen van de speekselklieren:

Speekselsteen

De speekselklier of haar afvoergang kan verstopt raken door ingedikt speeksel of door speekselsteentjes. Doordat de klier nog wel speeksel maakt, ontstaat achter de verstopping een ophoping. Dat geeft pijnklachten en zwelling vooral tijdens het eten.

In deze speekselophoping kan een bacteriële infectie ontstaan met soms abcesvorming. Een eenvoudige verstopping kan worden behandeld met pijnstillers, en het stimuleren van de speekselproductie door bijvoorbeeld zure snoepjes te eten en massage van de klier. Bij een bacteriële ontsteking kan de behandeling worden aangevuld met antibiotica. Bij een steeds terugkerende ontsteking, kan de klier operatief worden verwijderd.

Cyste van een kleine speekselklier (mucocele)

Een verwonding aan de onderlip, bijvoorbeeld door per ongeluk bijten, kan op die plaats de uitvoergang van een kleine speekselklier beschadigen en zo de speekselvloed belemmeren. De aangetaste gang kan hierdoor zwellen en een klein, zacht blauwachtig bultje (mucocele) vormen. Deze mucocele verdwijnt soms spontaan, maar moet meestal chirurgisch worden verwijderd.

Tumor van de speekselklier

Deze afwijking komt het meest voor in de oorspeekselklier. Vaak is er een pijnloze zwelling die in de loop van de tijd langzaam groeit. Een zwelling in de grote speekselklier is meestal goedaardig. Met een punctie wordt dat onderzocht. Onderzoek via een MRI en/of echo brengt duidelijkheid over de grootte en juiste locatie van de zwelling.

Kikvorsgezwel (Ranula)

Wanneer een cyste in de tongspeekselklier ontstaat, gaat in eerste instantie de ruimte onder de tong langzaam zwellen. Deze zwelling is vrijwel altijd pijnloos. Bij toename van de zwelling kan deze ook zichtbaar zijn onder de kin. Dit wordt dan wel vergeleken met de zwelling die ontstaat bij kwakende kikkers, vandaar de naam kikkergezwel. De ranula is een goedaardige zwelling en moet meestal worden geopereerd.

Infectie

Wanneer na onderzoek een bacteriële infectie wordt vastgesteld, wordt deze behandeld met antibiotica. Eventueel volgt een opname waarbij de antibiotica via een infuus worden toegebracht.

Diagnose en onderzoek

Diagnose en onderzoek

Diagnose kan bestaan uit een aantal onderzoeken.

Meer informatie over: Diagnose en onderzoek

Diagnose kan bestaan uit een aantal onderzoeken:

Lichamelijk onderzoek

Een ontsteking en een gezwel zijn bij het lichamelijk onderzoek door een arts goed vast te stellen. Vaak kan een aanwezige steen in een afvoerbuis aan de binnenzijde van de wang of onder de tong worden gevoeld.

Echografie

Echografie is een eenvoudig, pijnloos onderzoek met geluidsgolven, waarbij kan worden uitgemaakt of er speekselstenen zijn en waar die zich bevinden. Bij een gezwel kan worden gezien hoe dit gezwel ten opzichte van de speekselklier ligt.

Punctie

Tijdens een punctie wordt met een holle naald een klein stukje weefsel weggenomen, dat onder de microscoop wordt bekeken. Meestal kan hierdoor worden aangetoond om wat voor aandoening het gaat.

Sialogram

Met een sialogram kan het afvoerbuisensysteem van de speekselklier in beeld gebracht worden. Dat doen we door in de afvoergang contrastvloeistof te spuiten en daarna een röntgenfoto te maken. Hierop kunnen we problemen aan de speekselklieren zien. Zoals speekselstenen, vernauwingen van de afvoergang of eventuele ontstekingen. Een sialogram kan alleen gemaakt worden bij de oorspeekselklier en de onderkaakspeekselklier.

Voor een sialogram is er geen voorbereiding nodig. Als je een allergie hebt voor jodium moet je dat wel aan de arts doorgeven. Een eventuele zwangerschap moet je ook melden, want dan kan het onderzoek niet plaatsvinden.

Het onderzoek wordt gedaan door de MKA-chirurg. Dit vindt plaats in de behandelstoel. Eerst wordt de uitvoergang van de speekselklier opgezocht. Om de uitgang hiervan beter te kunnen vinden, wordt soms citroenzuur gebruikt. Hierdoor maak je meer speeksel aan. Als de uitgang in beeld is, wordt hier contrastvloeistof in aangebracht. Dit geeft een drukkend gevoel. De uitvoergang wordt afgebonden met een hechting zodat het contrastvloeistof niet eruit kan lopen. De assistente maakt vervolgens een röntgenfoto of een 3D-scan zodat de speekselklier beoordeeld kan worden. De hechting wordt verwijderd zodat het contrastvloeistof uit de klier kan lopen. Hierna mag je de mond spoelen. Soms wordt nog Kenacort® in de klier aangebracht. Dat werkt ontstekingsremmend. Het onderzoek duurt ongeveer een

half uur. Je krijgt meteen na het onderzoek de uitslag van de MKA-chirurg. De eerste dagen na het onderzoek kunt je het beste de speekselklier masseren, zodat het contrastvloeistof wat er eventueel nog achtergebleven is eruit komt.

MRI

Een MRI (Magnetic Resonance Imaging) is een tunnelvormige magneet waarbij met behulp van een computer beelden worden gevormd, waardoor afwijkingen duidelijk zichtbaar worden.